

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 826/2015-46

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. marca 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza prerokoval prijatú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Advokátska kancelária, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 22 P 47/2006 v období po nadobudnutí právoplatnosti nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II. ÚS 437/2012-47 z 28. februára 2013 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 22 P 47/2006 v období po nadobudnutí právoplatnosti nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II. ÚS 437/2012-47 z 28. februára 2013 porušil základné právo [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. [REDACTED] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur) a [REDACTED] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 2 000 € (dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. [REDACTED] a [REDACTED] priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 537,62 € (slovom päťstotridsaťsedem eur a šesťdesiatdva centov), ktorú je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť na účet ich advokátky JUDr. Ivety Rajtákovéj, Advokátska kancelária, Štúrova 20, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 826/2015-17 zo 16. decembra 2015 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDACTED] (ďalej aj „sťažovateľka 1“) a [REDACTED] (ďalej aj „sťažovateľka 2“, spolu ďalej aj „sťažovateľky“), ktorou namietajú porušenie základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 22 P 47/2006 v období po rozhodnutí ústavného súdu č. k. II. ÚS 437/2012-47 z 28. februára 2013 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

1.1 Z obsahu sťažnosti vyplynula chronológia úkonov vykonaných v danej veci okresným súdom a účastníkmi konania, ako i tieto relevantné skutočnosti:

«Konanie o zvýšenie výživného pre, v tom čase maloletú, [REDAKOVANÉ], sťažovateľku v 1. rade, vedené na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 22P/47/2006 začalo na návrh sťažovateľky v 2. rade dňa 2. 3. 2006 a do dnešného dňa toto konanie nie je právoplatne skončené.

Dňa 24. 9. 2012 podali sťažovateľky sťažnosť na Ústavný súd Slovenskej republiky, v ktorej navrhovali, aby Ústavný súd SR nálezom konštatoval porušenie práva sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zakotveného v článku 48 ods. 2 Ústavy SR a porušenie práva na prejednanie veci v primeranej lehote zakotveného v čl. 6 ods. 1 prvá veta Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I vo veci sp. zn. 22P/47/2006, na ktorom ani po 6 rokoch vec nie je právoplatne skončená v konaní o zvýšenie výživného pre, v tom čase mal. dieťa.

(...) Ústavný súd SR v náleze sp. zn. II. ÚS 437/2012-47 zo dňa 28. 2. 2013 skonštatoval, že odporca v konaní vedenom pod sp. zn. 22P/47/2006 porušil právo sťažovateľky v 1. a 2. rade na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a právo na prejednanie záležitostí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Zároveň ústavný súd prikázal odporcovi (Okresnému súdu Košice I) konať vo veci bez zbytočných prietahov a sťažovateľkám v 1. a 2. rade priznal finančné zadosťučinenie.

(...) odporca po vydaní vyššie uvedeného nálezu rozhodol vo veci rozsudkom sp. zn. 22P/47/2006-510 zo dňa 24. 5. 2013, pričom následne pri odstraňovaní väd tohto rozsudku vydal opravné uznesenie zo dňa 24. 5. 2013, ktorým opravil nesprávne uvedenú sumu trov štátu. Následne, až na základe osobitného návrhu sťažovateľiek, súd vydal doplniací rozsudok zo dňa 4. 11. 2013, ktorým rozhodol o dlžnom výživnom.

Z uvedeného konania prvostupňového súdu je zrejmé, že napriek tomu, že odvolací súd vo svojom prvom zrušujúcom rozhodnutí zo dňa 31. 3. 2011 v konaní spis. zn. 7CoP/164/2010, uložil prvostupňovému súdu:

„Po vrátení veci bude úlohou súdu prvého stupňa vykonať dôsledné dokazovanie v naznačenom smere, prípadne aj širšom rozsahu, ak sa ukáže byť potrebným, dôsledne sa vysporiadať so všetkými odvolacími námietkami matky...“ sa vecou dôkladne nezaoberal

a ani v najmenšej miere sa nezaoberal dôkladnosťou pri samotnom vypracovaní tohto rozhodnutia.

Sťažovateľky v 1. a 2. rade podali odvolanie proti vyššie zmienenému rozsudku odporcu, v ktorom poukázali na závažné nedostatky spôsobujúce jeho vecnú nesprávnosť a nezákonnosť.

O tomto odvolaní rozhodol Krajský súd v Košiciach uznesením sp. zn. 7Co/2/2014-571 zo dňa 31. 7. 2014 tak, že zrušil rozsudok odporcu v spojení s dopĺňacím rozsudkom a opravným uznesením.

V odôvodnení uznesenia Krajský súd v Košiciach poukázal na ustanovenie § 226 O. s. p. a konštatoval:

„Odvolací súd v rozsudku zo dňa 31. 3. 2011 č. k. 7CoP/164/2010-356, ktorým zrušil výrok rozsudku súdu prvého stupňa o zvýšení výživného pre navrhovateľku od 1.9.2008 do budúca, dlžnom výživnom a o trovách konania, podrobne uviedol a vysvetlil, aké nedostatky má rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti, resp. tomu zodpovedajúce odôvodnenie. Uvádzaný právny názor vyslovený v odôvodnení uznesenia odvolacieho súdu bol dostatočne, jasne a zrozumiteľne formulovaný tak, aby si súd prvého stupňa uvedomil nedostatky predchádzajúceho rozhodnutia a tieto v novom rozhodnutí o zvýšení výživného odstránil. Z napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa vyplýva, že zrušujúce rozhodnutie nerešpektoval, opakovane neodstránil evidentné nedostatky a chyby vo vzťahu k hodnoteniu dôkazov v rámci odôvodnenia rozsudku, nevysvetlil ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, nevyhodnotil výsledky vykonaného znaleckého dokazovania vo veci a ako vec právne posúdil. Odvolací súd v predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí vytkol súdu prvého stupňa nerešpektovanie § 157 ods. 2 O. s. p., pričom súd prvého stupňa ani nový rozsudok poriadne neodôvodnil, len mechanicky zopakoval a znova stručne skonštatoval, že zvýšenie výživného je dôvodné...

Pretože súd prvého stupňa vydal rozhodnutie vo veci samej, ktorým nerešpektoval § 226 O. s. p. a právny názor odvolacieho súdu vyslovený v zrušujúcom rozhodnutí, nedostatočne vykonal dokazovanie a zistil skutkový stav, je toto rozhodnutie nezrozumiteľné a nepreskúmateľné. Uvedeným spôsobom došlo k závažnej procesnej vade spôsobujúcej zmätočnosť konania, ktorou sa účastníkom konania podľa § 221 ods. 1 písm. f) O. s. p. postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.“

Z citovanej časti odôvodnenia je nepochybné, že Krajský súd v Košiciach jednoznačným spôsobom pomenoval vady rozhodnutia vydaného odporcom (Okresným súdom Košice I), pričom poukázal na to, že už v predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí prostredníctvom jasne vyjadreného záväzného právneho názoru usmernil odporcu v postupe pri vydaní nového rozhodnutia.

Krajský súd v Košiciach dospel k záveru, že odporca ani v najmenšej miere nerešpektoval jeho záväzný právny názor a vydal zmätočné rozhodnutie, ktoré musel opätovne zrušiť.

Z doteraz uvedeného nepochybne vyplýva, že rozhodnutie odporcu bolo opätovne zrušené z dôvodu pochybení spôsobených výlučne odporcom, jeho nesústređeným a neefektívnym konaním, čo výslovne potvrdzuje aj Krajský súd v Košiciach vo svojom zrušujúcom uznesení.

Za vydanie vecne nesprávneho rozhodnutia, ktoré musel Krajský súd v Košiciach zrušiť, zodpovedá odporca. Nerešpektovaním záväzného právneho názoru odvolacieho súdu vyvolal potrebu znovu podať odvolanie proti jeho nezákonnému rozhodnutiu, a tým spôsobil ďalšie zbytočné prietahy v trvaní viac ako 14 mesiacov, počas ktorých prebiehalo odvolacie konanie, v ktorom nakoniec došlo k zrušeniu tohto nezákonného rozhodnutia odporcu.

Napriek tomu, že uznesenie Krajského súdu v Košiciach bolo odporcovi doručené dňa 7. 8. 2014, čo vyplýva z odtlačku úradnej pečiatky, odporca takmer 3 mesiace nevykonal žiadny úkon a až výzvou zo dňa 27. 10. 2014 vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľky v 1. rade, aby v lehote 20 dní oznámila, kde sa sťažovateľka v 1. rade nachádza, predložila potvrdenie o pokračovaní v štúdiu a uviedla návrhy na doplnenie dokazovania, aby súd mohol vytýčiť termín pojednávania.

Aj tento postup svedčí o tom, že naďalej dochádza k zbytočným prietahom v predmetnom konaní.

Nesústredenosť odporcu navyše zvyrazňuje aj obsah predvolania, ktoré bolo právnej zástupkyňi sťažovateľky v 1. rade doručené dňa 5. 1. 2015, na ktorom je hrubým písmom uvedená výzva, aby právna zástupkyňa, pokiaľ v predmetnom konaní zastupuje sťažovateľku v 1. rade, predložila odporcovi plnú moc, ktorú jej sťažovateľka v 1. rade udelila, pričom právna zástupkyňa podaním zo dňa 7. 1. 2015 dala odporcovi do pozornosti, že plnú moc predložila už v priebehu odvolacieho konania v rámci podania zo dňa 4. 2. 2014, pretože

dňa 16. 1. 2014 nadobudla sťažovateľka v 1. rade. plnoletosť. Táto plná moc je nepochybne súčasťou spisu v predmetnej veci. Aj toto konanie sťažovateľiek naznačuje, že sa svojím správaním snažili prispieť k čo najrýchlejšiemu priebehu súdneho konania a plnú moc predložili súdu bezodkladne po nadobudnutí plnoletosti sťažovateľky v 1. rade.

Sťažovateľky chcú ďalej poukázať aj na skutočnosť, že prvé pojednávanie na prvostupňovom súde bolo nariadené na deň 29. 1. 2015, teda takmer 6 mesiacov po tom, čo bolo zrušovacie uznesenie odvolacieho súdu doručené odporcovi.

V súvislosti s pojednávaním nariadeným na deň 29. 1. 2015 sťažovateľky poukazujú na postup súdu, ktorým bolo, na základe požiadavky právnej zástupkyne otca, nariadené právnej zástupkyňi sťažovateľiek, aby do 1 mesiaca predložila preklady listín z angličtiny do slovenčiny, ktoré preukazujú, že sťažovateľka v 1. rade pokračuje v štúdiu.

Podľa názoru sťažovateľiek, s faktom, že sťažovateľka v 1. rade študuje vo Veľkej Británii, a že potvrdenia o tom sú v anglickom jazyku, sa súd už raz vysporiadal na pojednávaní nariadenom na deň 24. 5. 2013, kde bolo právnou zástupkyňou sťažovateľiek predložené súdu potvrdenie o zaplatení školného, v príslušnom období, tiež v anglickom jazyku a súd nevyžadoval jeho úradný preklad.

Podľa názoru sťažovateľiek postup súdu, pri ktorom súd najprv úradný preklad nepožaduje a po dvoch rokoch zmení svoje stanovisko a úradný preklad požaduje, je v kontexte dĺžky tohto konania zmätočný a je ďalším dôkazom neefektívneho a nesústredeného postupu všeobecného súdu.

Okrem uvedeného v súvislosti s pojednávaním z dňa 29. 1. 2015 sťažovateľky poukazujú na neefektívny a zmätočný postup súdu, keď právna zástupkyňa otca požiadala o predloženie dokladov týkajúcich sa benefitov, ktoré rodina sťažovateľiek v Anglicku dostáva. Na predloženie týchto dôkazov súd uznesením právnou zástupkyňu navrhovateľky zaviazal. S rovnakým návrhom sa pritom súd už vysporiadal na pojednávaní dňa 24. 5. 2013, kde bol takýto návrh zamietnutý.

Odporca neefektívnym, nesústredeným a nedostatočne vykonávaným dokazovaním, vydaním nepreskúmateľného, nezrozumiteľného a nedostatočne odôvodneného rozhodnutia, spôsobil zbytočné prieťahy vo veci, čím porušil základné právo sťažovateľiek v 1. a 2. rade na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov v zmysle ustanovenia článku 48 ods. 2

Ústavy SR a ich právo na prejednanie veci v primeranej lehote v zmysle ustanovenia článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Všetky zbytočné prietahy jednoznačne spočívajú v postupe odporcu, ktorého aj v poradí druhé rozhodnutia vo veci bolo zrušené odvolacím súdom z dôvodov nepreskúmateľnosti a iných pochybení v jeho postupe v napadnutom konaní, teda spôsobil ich výlučne odporca, za ne aj zodpovedá, a preto mu ich je nevyhnutné pričítať, pričom všetky uvedené pochybenia odporcu konštatuje odvolací súd vo svojom poslednom zrušujúcom rozhodnutí.

V súlade s doterajšou judikatúrou Ústavného súdu je sporná vec súčasťou štandardnej agendy všeobecných súdov a vec nemožno považovať za skutkovo ani právne zložitú. (...)

Sťažovateľky vidia nesprávnosť a neefektívnosť postupu odporcu predovšetkým v tom, že Okresný súd Košice I nie len, že nepostupuje v súlade s článkom 46 Ústavy a článkom 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd, ale ani nerešpektoval právne záväzné stanovisko Krajského súdu v Košiciach, ktorý ho na procesné vady konania viackrát upozornil a dostatočne jasne a zrozumiteľne ich aj pomenoval.

Predmetom prebiehajúceho konania je pritom úprava výživného pre sťažovateľku v 1. rade, teda vec, ktorej povaha si vyžaduje osobitnú starostlivosť, najmä efektívny postup súdu aby vec mohla byť čo najrýchlejšie prejednaná a skončená, aby sa tak dosiahol účel konania. (...)

Sťažovateľka v 2. rade podala návrh na začatie konania dňa 2. 3. 2006, keďže na strane jej detí došlo od posledného určenia výživného k zmene pomerov.

Sťažovateľka v 1. rade v čase podania návrhu mala 10 rokov a navštevovala 4. ročník základnej školy na [REDAKOVANÉ] č. 4 v [REDAKOVANÉ]. V súčasnosti má 19 rokov a je študentkou 3. ročníka [REDAKOVANÉ] vo Veľkej Británii.

Vec nemožno považovať za skutkovo ani za právne zložitú, preto sa sťažovateľky v 1. a 2. rade domnievajú, že doba viac ako 9 rokov, ktorá uplynula od podania návrhu na začatie konania, je neprimerane dlhá a ničím neospravedlňiteľná a nezdôvodniteľná.

O to závažnejšia je táto otázka v kontexte nálezu ústavného súdu II. ÚS 437/2012-47 z dňa 28. 2. 2013, ktorým ústavný súd vyhovel sťažnosti sťažovateľiek, vtedy mal. [REDAKOVANÉ] a jej matky [REDAKOVANÉ] a prikázal Okresnému súdu Košice I vo veci konať

bez zbytočných prieťahov. Pritom sú sťažovateľky toho názoru, že od 28. 2. 2013 do dnešného dňa nedošlo k výraznejšiemu posunu v konaní a konanie stále prebieha. (...)

Sťažovateľky považujú za primerané, aby im bolo v tejto veci priznané finančné zadosťučinenie. (...)

Napriek spomenutým rozhodnutiam Krajského súdu v Košiciach, ktoré súdu prvého stupňa vytýkali konkrétne nedostatky a jasne formulovali spôsoby ich odstránenia a napriek tomu, že Ústavný súd označil doterajšie úkony súdu prvého stupňa za „neefektívne, ktoré nesmerujú k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľky nachádzajú...“ súd prvého stupňa efektivitu dokazovania stále nezvyšil v dôsledku čoho sa sťažovateľky v stave právnej neistoty stále nachádzajú.

Predmetom konania je zvýšenie výživného pre sťažovateľku v 1. rade, ktoré je potrebné na zabezpečenie jej nevyhnutných životných potrieb. Pre matku sťažovateľky v 1. rade - sťažovateľku v 2. rade je právoplatné rozhodnutie o predmete tohto konania bytostne dôležité, keďže bola, ešte pred 13 mesiacmi, zákonnou zástupkyňou vtedy maloletej sťažovateľky v 1. rade, ktorej nevyhnutné životné potreby zabezpečovala a zabezpečuje naďalej, pretože sťažovateľka v 1. rade, hoci už plnoletá, študuje a pripravuje sa na svoje budúce povolanie a nie je schopná sama sa živiť. Skutočnosť, že v súčasnej dobe sťažovateľky žijú vo Veľkej Británii je taktiež len dôsledkom nepriaznivej finančnej situácie, v ktorej sa v priebehu dlhotrvajúceho konania na súde ocitali. Okrem toho sumu výživného, ktorú v pôvodnom konaní sťažovateľka v 2. rade žiadala nemožno považovať za nadštandardnú a už vôbec nie za neodôvodnene vysokú.

Okresný súd (orgán, ktorého úlohou je ochrana zákonnosti a zmyslom činnosti, ktorého je postupovať v súdnom konaní tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná) svojím konaním resp. nekonaním vyvolal u sťažovateľiek pocit márnosti snahy dovolať sa spravodlivosti a svojím postupom ich počas viac ako 9 rokov nechával v stave právnej neistoty.

Vzhľadom na tie skutočnosti, že v predmetnej veci okresný súd neurobil dostatok úkonov smerujúcich k rozhodnutiu vo veci samej, ako aj na celkovú dĺžku konania okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 22P 47/06, berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu, význam uplatňovaných práv a nárokov sťažovateľiek, ako aj skutočnosť, že toto konanie nie je doposiaľ právoplatne skončené, sťažovateľka v 1. rade považuje za

primerané, aby jej bolo priznané finančné zadostučinenie vo výške 4.000 € a sťažovateľka v 2. rade považuje za primerané, aby jej bolo priznané finančné zadostučinenie vo výške 3.000 €.

Poukazujúc na vyššie uvedené skutočnosti sťažovateľky navrhujú, aby Ústavný súd Slovenskej republiky (...) po prerokovaní veci rozhodol týmto nálezom:

Právo sťažovateľiek - na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakotvené v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, a - právo na prejednanie veci v primeranej lehote zakotvené v čl. 6 ods. 1 prvá veta Dohovoru, bolo postupom Okresného súdu Košice I v konaní pod sp. zn. 22P 47/2006 porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky nariaďuje, aby Okresný súd Košice I konal v konaní pod sp. zn. 22P 47/2006 bez prietáhov.

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Okresnému súdu Košice I pokračovať v porušovaní namietaných práv sťažovateľiek.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľkám finančné zadostučinenie a to:

- sťažovateľke v 1. rade vo výške 4.000 €,*
- sťažovateľke v 2. rade vo výške 3.000 €.*

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľkám všetky trovy tohto konania.»

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedom, listom sp. zn. Spr 50/12 zo 7. januára 2016 a právna zástupkyňa sťažovateľiek stanoviskom k vyjadreniu okresného súdu z 1. februára 2016.

2.1 Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedol čiastočnú chronológiu úkonov vykonaných súdom v danej veci a dodal tieto relevantné skutočnosti:

„(...)

Na základe(...) procesného postupu súdu som dospel k záveru, že od 28.2.2013 súd postupuje v konaní plynulo a bez prietáhov. Faktická zložitost' prejednávanej veci si vyžiadala vykonanie rozsiahleho dokazovania a zabezpečenia množstva listinných dôkazov. V tomto období došlo aj k zmene v osobe vybavujúcej sudkyne. Sudkyňa Mgr. Klapáčová dňom 30.4.2014 ukončila pracovný pomer a odišla do dôchodku. Dňa 5.5.2014 bola vec pridelená na rozhodnutie sudkyňi JUDr. Žákovej.

Sťažnosť za obdobie od 28.2.2013 do 31.12.2015 hodnotím ako nedôvodnú.

Súhlasím, aby ústavný súd upustil od verejného ústneho pojednávania o tejto ústavnej sťažnosti. (...)“

2.2 Právna zástupkyňa sťažovateľiek v reakcii na uvedené vyjadrenie predsedu okresného súdu v posudzovanom konaní popísala taktiež čiastočnú chronológiu úkonov vykonaných v danej veci od rozhodnutia ústavného súdu a dodala tieto relevantné skutočnosti:

«(...) Sťažovateľky týmto oznamujú súdu, že netrvajú na konaní ústneho pojednávania v predmetnej veci a súhlasia s tým, aby ústavný súd od toho pojednávania upustil.

K vyjadreniu predsedu Okresného súdu Košice I sťažovateľky zaujímajú toto stanovisko:

Okresný súd Košice I vypočítava vo svojom vyjadrení úkony, ktoré vykonal od 28.2.2013, kedy ústavný súd nálezom sp. zn. II. ÚS 437/2012 z 28. 2. 2013 rozhodol o porušení práva sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie veci v primeranej lehote.

Okresný súd Košice I vypočítava úkony vykonané súdom v tomto konaní bez toho, aby venoval akúkoľvek pozornosť efektívnosti týchto úkonov, teda tomu, či postup súdu bol organizovaný tak, aby smeroval, k čo najrýchlejšiemu právoplatnému ukončeniu konania, ktoré začalo dňa 2. 3. 2016, teda k dnešnému dňu trvá už 9 rokov a 11 mesiacov. Napriek tomu Okresný súd Košice I vo svojom vyjadrení konštatuje, že od 28. 2. 2013 postupuje súd v konaní plynulo a bez prietahov. Súd poukázal na „faktickú zložitost' prejednávanej veci“, ktorá si vyžiadala „vykonanie rozsiahleho dokazovania a zabezpečenia množstva listinných dôkazov“. Vo vyjadrení sa poukazuje na zmenu zákonnej sudkyne a súd na záver konštatuje, že sťažnosť hodnotí ako nedôvodnú.

S takýmto hodnotením postupu súdu sa sťažovateľky nemôžu stotožniť, keďže ako bolo už vyššie uvedené, nevyhodnocuje nijako efektívnosť postupu súdu v predmetnom konaní.

Sťažovateľky považujú za potrebné v tejto súvislosti poukázať na to, tak, ako to urobili už vo svojej sťažnosti, že z uznesenia Krajského súdu v Košiciach sp. zn.

7Co/2/2014-571 z 31. 7. 2014, ktoré zrušilo rozsudok Okresného súdu Košice I sp. zn. 22P/47/2006 z 24. 5. 2013 v spojení s doplnčacím rozsudkom zo dňa 11.11. 2013 vyplýva, že napriek tomu, že vo svojom prvšom uznesení sp. zn. 7CoP/164/2010 z 31. 3. 2011 odvolací súd „podrobne uviedol a vysvetlil, aké nedostatky má rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti“, a podľa názoru odvolacieho súdu bol „uvádzaný právny názor vyslovený v odôvodnení uznesenia odvolacieho súdu, dostatočne jasne a zrozumiteľne formulovaný tak, aby si súd prvého stupňa uvedomil nedostatky predchádzajúceho rozhodnutia, a tieto v novom rozhodnutí o zvýšení výživného odstránil z napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa vyplýva, že zrušujúce rozhodnutia nerešpektoval, opakovane neodstránil evidentné nedostatky a chyby vo vzťahu k hodnoteniu dôkazov, nevysvetlil, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, nevyhodnotil výsledky vykonaného znaleckého dokazovania vo veci“.

Odvolací súd nakoniec skonštatoval, že súd prvého stupňa „ani nový rozsudok poriadne neodôvodnil, len mechanicky zopakoval a znova stručne skonštatoval, že zvýšenie výživného je dôvodné“.

Z citovanej časti uznesenia Krajského súdu v Košiciach vyplýva, že konanie na súde prvého stupňa od 31. 3. 2011 (prvé zrušujúce uznesenie odvolacieho súdu) až do 31. 7. 2014 (vydanie druhého zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu) možno konanie súdu prvého stupňa považovať za také, ktoré napriek dĺžke viac než 3 rokov a 4 mesiacov nijakým spôsobom neprispelo k odstráneniu stavu právnej neistoty u sťažovateľiek, a rozhodnutie súdu prvého stupňa vydané dňa 24. 5. 2013 malo tie isté vady a tie isté chyby odôvodnenia, ako prvší rozsudok prvostupňového súdu, a to napriek tomu, že odvolací súd v zrušujúcom uznesení dal súdu prvého stupňa zrozumiteľné pokyny, ako odstrániť nedostatky prvšiemu rozsudku súdu prvého stupňa vytýkané.

V čase vydania nálezu ústavného súdu sp. zn. 2. US 937/2012 28. 2. 2013 nemohlo byť sťažovateľkám zrejmé, že úsek konania od 31. 3. 2011 bude pre nastolenie ich právnej istoty zbytočný, keďže súd prvého stupňa, úkony, ktoré v období od zrušenia svojho rozsudku z 11. 1. 2010 odvolacím súdom nevyužije spôsobom, ktorý vyústí vo vecne správne a preskúmateľné rozhodnutie, ktoré bude spôsobilé prispieť k právoplatnému skončeniu konania o výživné pre sťažovateľku v prvom rade.

Bez ohľadu na uvedené, je navyše aj z chronológie konania predloženej Okresným súdom Košice I zrejmé, že samotné predloženie veci na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľiek proti rozsudku zo dňa 24. 5. 2013 trvalo viac než 7 mesiacov, a to len v dôsledku opakovaných chýb Okresného súdu Košice I, ktoré vyústili v potrebu vydať opravné uznesenie a doplňací rozsudok (druhé zo spomenutých rozhodnutí napriek žiadosti sťažovateľky v druhom rade až po vrátení veci odvolacím súdom, ako predčasne predloženej).

Vo vzťahu k priebehu konania po vydaní zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu z 31. 7. 2014, sťažovateľky považujú za potrebné poukázať na to, že predmetom dokazovania pred súdom sú skutočnosti, ktoré v prípade, že majú význam pre rozhodnutie súdu, mali byť predmetom dokazovania už pred vynesením prvého, či druhého rozsudku súdu prvého stupňa. Pokiaľ predseda Okresného súdu Košice I konštatuje „faktickú zložitost' veci“, táto nie je spôsobená ničím iným, ako celkom neprimeranou dĺžkou konania a prieťahmi, ktoré v ňom zapríčinil Okresný súd Košice I. Od 2. 3. 2006, kedy konanie začalo, sa opakovane zmenili pomery, tak na strane sťažovateľky v prvom rade (niekoľko krát zmenila v priebehu času stupeň a druh navštevovanej školy), na strane sťažovateľky v druhom rade, a podľa tvrdení odporcu v predmetnom konaní aj na jeho strane.

Nemožno akceptovať takú obranu Okresného súdu Košice I, ktorý vedie konanie o zvýšenie výživného pôvodne maloletej sťažovateľky prakticky 10 rokov a bráni sa tým, že v desiatom roku tohto konania je konanie skutkovo komplikované, akákoľvek skutková komplikovanosť predmetného konania padá na ťarchu Okresného súdu Košice I, ktorý neprimeranou dĺžkou konania, zákonne neodôvodnenými a nepreskúmateľnými rozsudkami navodil stav, kedy v roku 2016 vykonáva dokazovanie o skutočnostiach významných pre rozhodnutie súdu, ku ktorým došlo pred niekoľkými rokmi. V tejto súvislosti sťažovateľky dávajú do pozornosti súdu, že v konaní nebolo doposiaľ rozhodnuté o dlžnom výživnom od 2. 3. 2006 doposiaľ, a o bežnom výživnom od 1. 9. 2008 doposiaľ.

Postup Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 22P 47/2006 nielenže hrubo porušil namietané práva sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a na prejednanie veci v primeranej lehote, ale osobitne je potrebné zdôrazniť, že k takémuto porušeniu došlo vo veci starostlivosti súdu o maloletých, keďže sťažovateľka

v prvom rade bola podstatnú časť uvedeného konania maloletým dieťaťom (plnoletosť dosiahla 16.1.2014).

Nemožno teda ani len uvažovať o tom, žeby v predmetnom konaní boli rešpektované práva oboch sťažovateľiek, ako účastníčok konania, a vôbec nie o tom, žeby súd postupoval v konaní spôsobom, akým je povinný konať, ak predmetom konania sú práva a povinnosti týkajúce sa maloletých detí.

V čase začatia konania bola sťažovateľka 10 ročným dieťaťom, v súčasnosti má 20 rokov a akékoľvek ilúzie o tom, žeby v súdnom konaní bolo možné dosiahnuť rýchlu a účinnú ochranu jej práv, navždy stratila. Sťažovateľka v druhom rade, ktorá návrh na začatie konania podala, sa v čase jeho podania domnievala, že takýmto postupom dosiahne plnenie vyživovacej povinnosti zo strany otca maloletého dieťaťa a zabezpečenie oprávnených potrieb sťažovateľky, ako maloletého dieťaťa. Po uplynutí 10 rokov, počas ktorých bola sťažovateľka v prvom rade odkázaná svojimi potrebami prakticky v celom rozsahu na sťažovateľku v druhom rade, je zrejmé, že mnohé z potrieb sťažovateľky v prvom rade, ktoré vznikli v čase jej detstva, už nikdy nebude možné ani uspokojiť, ani nahradiť. Pocit márnosti v snahe dovolať sa spravodlivosti je u sťažovateľky v druhom rade, rovnako, ako u sťažovateľky v prvom rade, nezvratný.

Sťažovateľky v 1. a 2. rade si uplatňujú a vyčísľujú trovy konania, sťažovateľka v 1. rade vo výške 283,44 € a sťažovateľka v 2. rade vo výške 283,44 €. (...)»

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Z obsahu sťažnosti, k nej priložených písomností a z vyjadrení účastníkov konania ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn.

22 P 47/2006 v období po rozhodnutí ústavného súdu č. k. II. ÚS 437/2012-47 z 28. februára 2013:

Dňa 2. marca 2006 podala [REDAKOVANÉ] na Okresnom súde Košice I návrh na začatie konanie o zvýšenie výživného aj pre maloletú [REDAKOVANÉ] proti otcovi [REDAKOVANÉ] (ďalej len „odporca“). Vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 22 P 47/2006 a na rozhodnutie bola pridelená sudkyňi Mgr. Edite Klapáčovej.

(...)

Dňa 28. februára 2013 ústavný súd nálezom č. k. II. ÚS 437/2012-47 rozhodol, že základné práva sťažovateľiek maloletej [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov boli porušené, okresnému súdu prikázal konať bez zbytočných prietáhov, sťažovateľke 1 priznal finančné zadosťučinenie v sume 2 000 € a sťažovateľke 2 finančné zadosťučinenie v sume 1 000 €, sťažovateľkám priznal aj trovy právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

Dňa 8. marca 2013 bol okresnému súdu predložený vypracovaný znalecký posudok č. 2/2013, vyúčtovanie odmeny za vypracovanie znaleckého posudku a vrátený kompletný spis.

Dňa 13. marca 2013 okresný súd uznesením č. k. 22 P 47/2006-448 rozhodol o odmene za vypracovanie znaleckého posudku.

Dňa 22. apríla 2013 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie odporcu.

Dňa 29. apríla 2013 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 24. máj 2013.

Dňa 24. mája 2013 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený rozsudok č. k. 22 P 47/2006-510, ktorým okresný súd zvýšil výživné zo strany odporcu a vo zvyšnej časti návrh navrhovateľky zamietol. V ten istý deň okresný súd vydal opravné uznesenie č. k. 22 P 47/2006-516 k rozsudku č. k. 22 P 47/2006-510, ktorým opravil povinnosť odporcu zaplatiť trovy štátu.

Dňa 3. júna 2013 bola predložená žiadosť zákonnej sudkyne o predĺženie lehoty na písomné vyhotovenie rozsudku do 12. júna 2013. V ten istý deň bola táto lehota predĺžená.

Dňa 4. júla 2013 bolo okresnému súdu podané odvolanie odporcu proti rozsudku č. k. 22 P 47/2006-510 a uzneseniu č. k. 22 P 47/2006-516.

Dňa 8. júla 2013 bolo okresnému súdu doručené odvolanie sťažovateľky 2 proti rozsudku č. k. 22 P 47/2006-510 a návrh na doplnenie rozsudku.

Dňa 9. júla 2013 boli odvolania odporcu a sťažovateľky 2 zaslané na vyjadrenie.

Dňa 3. septembra 2013 bol spis predložený Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o podaných opravných prostriedkoch.

Dňa 30. septembra 2013 krajský súd uznesením č. k. 7 CoP 299/2013-541 vrátil vec okresnému súdu ako „*predčasne predloženú za účelom rozhodnutia o dlžnom výživnom*“. Vyhotovenie tohto rozhodnutia bolo okresnému súdu doručené 2. októbra 2013.

Dňa 4. novembra 2013 okresný súd dopĺňacím rozsudkom č. k. 22 P 47/2006-544 doplnil rozsudok č. k. 22 P 47/2006-510 výrokom, že dlžné výživné neurčuje.

Dňa 26. novembra 2013 bolo okresnému súdu doručené odvolanie sťažovateľky 2 proti dopĺňaciemu rozsudku č. k. 22 P 47/2006-544.

Dňa 2. decembra 2013 bolo okresnému súdu doručené podanie sťažovateľky 2.

Dňa 4. decembra 2013 bolo odvolanie sťažovateľky 2 doručené odporcovi na vyjadrenie.

Dňa 2. januára 2014 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie odporcu k odvolaniu sťažovateľky 2.

Dňa 7. januára 2014 bol spis predložený na rozhodnutie o odvolaní krajskému súdu.

Dňa 5. februára 2014 bolo krajskému súdu oznámené, že sťažovateľka 1 nadobudla plnoletosť dňa 16. januára 2014.

Dňa 31. júla 2014 krajský súd uznesením č. k. 7 CoP 2/2014-571 zrušil rozsudok okresného súdu v spojení s dopĺňajúcim rozsudkom a opravným uznesením. Písomné vyhotovenie uznesenia bolo okresnému súdu doručené 7. augusta 2014.

Dňa 24. októbra 2014 okresný súd vyzval sťažovateľku 2 na oznámenie, na akej adrese sa nachádza, a na doloženie relevantných dokladov.

Dňa 21. novembra 2014 bolo okresnému súdu predložené podanie sťažovateľky 2.

Dňa 22. decembra 2014 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 29. január 2015.

Dňa 9. januára 2015 bolo okresnému súdu doručené podanie právnej zástupkyne sťažovateľky 1, v ktorom poukázala na to, že splnomocnenie na zastupovanie sťažovateľky 1 mu už predložené bolo.

Dňa 27. januára 2015 bolo okresnému súdu predložené podanie odporcu.

Dňa 29. januára 2015 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 2. apríl 2015 na účely doplnenia dokazovania.

Dňa 3. marca 2015 bolo okresnému súdu doručené podanie sťažovateľky 2, v ktorom požiadala o predĺženie lehoty na predloženie požadovaných listín.

Dňa 23. marca 2015 bolo okresnému súdu doručené podanie sťažovateľky 2, v ktorom požiadala o predĺženie lehoty na predloženie požadovaných listín a zároveň žiadala, aby okresný súd uložil odporcovi povinnosť predložiť listinné dôkazy.

Dňa 27. marca 2015 boli okresnému súdu sťažovateľkou 2 predložené požadované listiny.

Dňa 2. apríla 2015 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 5. jún 2015 na účely doplnenia dokazovania.

Dňa 12. mája 2015 okresný súd požiadal Gymnázium, [REDAKOVANÉ], o oznámenie, akým spôsobom došlo k ukončeniu štúdia sťažovateľky 1.

Dňa 21. mája 2015 bola okresnému súdu doručená odpoveď Gymnázia, [REDAKOVANÉ].

Dňa 29. mája 2015 bolo okresnému súdu predložené vyjadrenie sťažovateľky 2, v ktorom žiadala, aby okresný súd zamietol „*nedôvodné návrhy na dokazovanie zo strany odporcu*“ a aby na pojednávaní nariadenom na 5. jún 2015 rozhodol o zvýšení výživného.

Dňa 5. júna 2015 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 28. august 2015 na účely doplnenia dokazovania.

Dňa 9. júla 2015 bolo okresným súdom z katastrálneho portálu zistené, že matka sťažovateľky 1 „*nie je vlastníčkou nehnuteľnosti v [REDAKOVANÉ]*“.

Dňa 4. augusta 2015 okresný súd požiadal Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Košice o podanie správy o odporcovi.

Dňa 17. augusta 2015 bola okresnému súdu doručená odpoveď Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Košice.

Dňa 28. augusta 2015 právna zástupkyňa odporcu ospravedlnila svoju neúčasť a neúčasť odporcu na nariadenom pojednávaní. V ten istý deň sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 6. november 2015 z dôvodu neprítomnosti odporcu a jeho právnej zástupkyne.

Dňa 30. septembra 2015 okresný súd uznesením č. k. 22 P 47/2006-667 rozhodol, že odporca je povinný nahradiť právnej zástupkyňi sťažovateľky paušálne náhrady trov 100 eur.

Dňa 12. októbra 2015 okresný súd vyzval odporcu na predloženie listinných dôkazov.

Dňa 30. októbra 2015 boli okresnému súdu predložené listinné dôkazy odporcu.

Dňa 6. novembra 2015 sa nariadené pojednávanie neuskutočnilo z dôvodu „*potreby vyžiadania ďalších dôkazov, bez ktorých nie je možné vo veci rozhodnúť*“ a bolo odročené na 14. december 2015.

Dňa 9. novembra 2015 okresný súd vyžiadal Daňový úrad Košice o zaslanie opisu úplných daňových priznaní odporcu.

Dňa 12. novembra 2015 právna zástupkyňa sťažovateľky 1 okresnému súdu predložila preklad potvrdenia o návšteve školy.

Dňa 20. novembra 2015 boli okresnému súdu doručené požadované listiny od Daňového úradu Košice.

Dňa 14. decembra 2015 bolo pojednávanie odročené na neurčito z dôvodu pracovnej neschopnosti sudkyne.

Dňa 4. januára 2015 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 29. január 2016.

Dňa 7. januára 2016 okresný súd vyzval Dopravný inšpektorát Krajského riaditeľstva Policajného zboru Košice na podanie správy o tom, aké motorové vozidlá sú uvedené u odporcu. V ten istý deň okresný súd vyzval Daňový úrad Košice na predloženie opisu daňového priznania odporcu a [REDAKOVANÉ], zamestnávateľa odporcu, o oznámenie priemerného zárobku odporcu.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak

porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu vo veci návrhu na začatie konania o zvýšenie výživného pre (v čase podania návrhu, pozn.) maloleté dieťa vedeného pod sp. zn. 22 P 47/2006 dochádza opätovne, t. j. aj po rozhodnutí ústavného súdu č. k. II. ÚS 437/2012-47 z 28. februára 2013 k porušovaniu základného práva sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov(...)

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná(...)

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím súdu sa vytvára právna istota. Pre splnenie ústavného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby súd vec prerokoval. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa naplní až právoplatným rozhodnutím súdu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (II. ÚS 26/95).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetom napadnutého konania je návrh na zvýšenie výživného (v čase podania návrhu) na maloleté deti, t. j. vec, ktorej povaha si vyžaduje osobitnú starostlivosť všeobecného súdu o naplnenie účelu súdneho konania, čo okrem iného znamená, že všeobecný súd má povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená (§ 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku) a aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie (m. m. I. ÚS 145/03, I. ÚS 142/03, I. ÚS 19/00).

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie v napadnutom konaní bolo po skutkovej stránke nepochybne zložitejšie, a to vzhľadom na nutnosť nariadenia znaleckého dokazovania. Znalecký posudok bol však odovzdaný okresnému súdu už týždeň po náleze ústavného súdu č. k. II. ÚS 437/2012-47 z 28. februára 2013, konkrétne 8. marca 2013, teda okresný súd už v preskúvanom období nemusel nariadovať znalecké dokazovanie. Faktom je, že plynutím času sa opakovane zmenili pomery aj na strane sťažovateliek (ich adresy, navštevované školy sťažovateľky 1, zamestnanie sťažovateľky 2 a pod.), pričom tieto zmeny mali vplyv na faktickú zložitosť veci. Tieto skutočnosti komplikujúce postup vo veci však boli spôsobené neprimeraným, už desať rokov trvajúcim napadnutým konaním, a preto určitá skutková zložitosť predmetného konania t. č. už skutočne „*padá na ťarchu Okresného súdu Košice I*“.

Po právnej stránke možno danú vec považovať za štandardnú, nijako sa nevyomykajúcu bežnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľiek v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ich ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom. Dĺžka napadnutého konania ani v preskúmvanom období nebola vyvolaná správaním sťažovateľiek.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci a predovšetkým poukazuje na to, že nemožno pochybovať o tom, že povaha predmetu konania, teda návrhu na zvýšenie výživného, si vyžaduje osobitnú starostlivosť všeobecného súdu o naplnenie účelu konania, čo okrem iného znamená, že všeobecný súd má povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a skončená, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty účastníkov konania. Ústavný súd konštatuje, že trvanie napadnutého konania celkove 10 rokov je už samo osebe celkom jednoznačne neprimerané. Okrem toho okresný súd bol v danej veci už aj po vyslovení porušenia označených základných práv ústavným súdom (II. ÚS 437/2012) opäť neefektívne nečinný.

Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou tiež pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna (nesústreďená) činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09).

Okresný súd v napadnutom konaní síce 24. mája 2013 vydal meritórne rozhodnutie, ktoré však v dôsledku odvolania sťažovateľky 2 muselo byť krajským súdom zrušené, podľa odôvodnenia uznesenia č. k. 7 Co 2/2014-571, pretože:

„Z napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa vyplýva, že zrušujúce rozhodnutie nerešpektoval, opakovane neodstránil evidentné nedostatky a chyby vo vzťahu k hodnoteniu dôkazov v rámci odôvodnenia rozsudku, nevysvetlil ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, nevyhodnotil výsledky vykonaného znaleckého dokazovania vo veci a ako vec právne posúdil. Odvolací súd v predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí vytkol súdu prvého stupňa nerešpektovanie § 157 ods. 2 O. s .p., pričom súd prvého stupňa ani nový rozsudok poriadne neodôvodnil, len mechanicky zopakoval a znova stručne skonštatoval, že zvýšenie výživného je dôvodné(...)“

Už aj z uvedeného čiastočného odôvodnenia zrušujúceho uznesenia krajského súdu vyplýva, že okresný súd neefektívnym, nesústredeným a nedostatočne vykonávaným dokazovaním a vydaním nepreskúmateľného, nezrozumiteľného a nedostatočne odôvodneného rozhodnutia spôsobil nepochybné opätovne zbytočné priet'ahy v napadnutom konaní, pretože vydaním rozhodnutia z 24. mája 2013 (ktoré bolo odvolacím súdom zrušené pre evidentné vady) nijakým spôsobom neprispel k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľiek. Od vydania uvedeného - podľa odvolacieho súdu zmätočného rozhodnutia okresným súdom (24. mája 2013) až do vrátenia spisu okresnému súdu (7. augusta 2014) uplynulo znovu bezvýsledne pätnásť mesiacov. Uvedená neefektívna činnosť okresného súdu nie je ničím ospravedlniteľná, pretože počas viac ako jedného roka súd nemohol vykonávať vo veci úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľky ako navrhovateľky v predmetnej veci počas súdneho konania nachádzali, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). K uvedenej neefektívnej činnosti, a teda k zbytočným priet'ahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníkov, ale v dôsledku postupu súdu. Na personálne zmeny, na ktoré vo svojom vyjadrení poukázal predseda okresného súdu, nebolo možné ani v tomto prípade prihliadať a akceptovať ich. Ústavný súd už v podobných súvislostiach viackrát vyslovil (pozri napr. I. ÚS 23/03 a v ňom cit. predchádzajúcu judikatúru ústavného súdu), že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté priet'ahy, a to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí - a teda vykonanie spravodlivosti - bez zbytočných priet'ahov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na dlhodobu obmedzenú personálne kapacity príslušných súdov (pozri napr. I. ÚS 119/03). Okrem uvedeného ústavný súd opakovane zdôraznil, že pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov, posudzoval postup súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho

sudcu vybavujúceho danú vec. Preto pri posudzovaní odôvodnenosti sťažnosti nemožno prihliadnuť na skutočnosti označované ako objektívne vo vyjadrení súdu (I. ÚS 6/06).

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľiek na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. dohovoru, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

4. Vzhľadom na to, že ústavný súd už vo svojom náleze č. k. II. ÚS 437/2012-47 z 28. februára 2013 prikázal okresnému súdu v napadnutej veci konať bez zbytočných prietáhov, neprichádzalo do úvahy v okolnostiach danej veci rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde, preto ústavný súd o návrhu sťažovateľiek, aby okresnému súdu bolo prikázané konať bez zbytočných prietáhov, rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu v bode 4.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka 1 požadovala priznať finančné zadosťučinenie v sume 4 000 € a sťažovateľka 2 v sume 3 000 €, pretože *„V čase začatia konania bola sťažovateľka 10 ročným dieťaťom, v súčasnosti má 20 rokov a akékoľvek ilúzie o tom, žeby v súdnom konaní bolo možné dosiahnuť rýchlu a účinnú ochranu jej práv, navždy stratila. Sťažovateľka v druhom rade, ktorá návrh na začatie konania podala, sa v čase jeho podania domnievala, že takýmto postupom dosiahne plnenie vyživovacej povinnosti zo strany otca maloletého dieťaťa a zabezpečenie oprávnených potrieb sťažovateľky, ako maloletého dieťaťa. (...) Pocit márnosti v snahe dovolať sa spravodlivosti je u sťažovateľky v druhom rade, rovnako, ako u sťažovateľky v prvom rade, nezvratný.“*

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľky. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať im aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad

spravodlivosti a s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky 1 považuje za primerané vo výške 3 000 € a vzhľadom na porušenie práv sťažovateľky 2 považuje za primerané vo výške 2 000 €. Ústavný súd pritom prihliadol aj na povahu veci (návrh na zvýšenie výživného) a osobitne aj na to, že vo vzťahu k napadnutému konaniu už vyslovil porušenie základného práva sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, prikázal vo veci konať bez prietahov, sťažovateľkám priznal zadosťučinenie, napriek tomu okresný súd nekonal vo veci s osobitnou starostlivosťou a efektívne.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľkám vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a spísanie ústavnej sťažnosti z 23. februára 2015 a písomné stanovisko k vyjadreniu okresného súdu z 2. februára 2016). Za dva úkony vykonané v roku 2015 patrí odmena v sume dvakrát po 139,83 € a režijný paušál dvakrát po 8,39 € a za jeden úkon vykonaný v roku 2016 patrí odmena v sume 143 € a režijný paušál 8,58 € (v zmysle § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov), preto trovy právneho zastúpenia pre jednu sťažovateľku by predstavovali celkove 448,02 €. Základná sadzba tarifnej odmeny bola znížená o 50 %, pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“, t. j. na sumu 224,01 €. Spolu s režijným paušálom teda jednej sťažovateľke prislúcha v danom prípade odmena v sume 224,01 €. V prípade dvoch

sťažovateľiek tvorí náhrada trov právnej služby advokátkou sumu 448,02 € v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, pričom k uvedenej sume bolo treba pripočítať 20 % DPH, teda sumu 89,60 €, t. j. trovy právneho zastúpenia sťažovateľiek predstavujú celkove sumu 537,62 €.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľiek rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. marca 2016